

Організація педагогічного процесу у сучасній початковій школі

Шановні члени колегії, учасники засідання. Перш за все, хочу подякувати директора Департаменту за можливість виступити і акцентувати увагу присутніх на завданнях стартової ланки школи – початкової школи.

Будь-яка свідома діяльність починається із мети, тому дуже важливо, щоб кожен вчитель чітко розумів, до якого результату слід іти, а модель випускника початкової школи повинна бути і на стендах і під склом на столі і в голові кожного вчителя.

Колеги, вперше сформульована мета початкової школи – різнобічний розвиток особистості дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей, формування морально-етичних і загальнолюдських цінностей, оволодіння ключовими і предметними компетентностями, необхідними життєвими і соціальними навичками, що забезпечують її готовність до продовження навчання в основній школі, життя у демократичному суспільстві.

Тобто, не нереальний всебічний і гармонійний розвиток, не слухняний і зручний виконавець вказівок вчителя, а дитина, яка усвідомлює свою належність до України як держави, орієнтується в загальнолюдських і національних цінностях, проявляє патріотичні почуття, застосовує соціальні норми, правила співжиття, позитивно ставиться до школи, навчання, вміє шукати і опрацьовувати інформацію, використовує набуті знання для вирішення предметних і між предметних завдань, життєвих ситуацій, виявляє здатність взаємодіяти з іншими людьми, співпрацювати і досягати спільних цілей.

Акцент із запам'ятовування інформації зміщується на її засвоєння та використання. Як зазначила міністр освіти і науки України Л.М.Гриневич, компетентнісний підхід та побудова партнерських стосунків між учнями, вчителем та батьками – пріоритети реформування української школи.

Початкова школа має бути безпечною, комфортною, особистісно-орієнтованою з розвивальним середовищем і SMART простором, забезпеченою сучасною матеріально-технічною базою та готовністю до партнерства із сім'єю і громадою.

Методологічними засадами реформування школи є :

- Утвердження в освітній галузі принципу дитино центризму, тобто максимальне наближення процесу освіти, навчання і виховання дитини до її сутності, здібностей та врахування її особливостей, що сприятиме максимальному саморозвитку і самореалізації особистості. Пам'ятаєте у Шалви Олександровича Амонашвілі «кожна дитина – це явище, яка приходить із своєю місією у світ».

- Перехід до толерантної педагогіки, суб'єктно-суб'єктних відносин у навчальному процесі, взаємоповаги між вчителем і учнем, що забезпечить формування розвинутої самодостатньої особистості, громадянського суспільства в Україні, сприятиме демократичному розвитку країни.

Які ж шляхи та умови реалізації поставлених завдань :

По-перше, налагодження гуманістичних, партнерських стосунків, визнання унікальності кожної дитини, уважної чи ні, старанної чи не дуже, слухняної і неслухняної. Тобто, безумовне прийняття кожної дитини, орієнтація на позитивні якості кожного, вміння знайти добре слово і посмішку. Порівняння дитини вчорашньої і сьогоднішньої, бо якщо є кращі учні, то є і гірші, якщо на виставці в класі кращі зошити, а мій туди не попав і не попаде, то я це переживаю. Діти переносять успіхи чи неуспіхи в навчальній діяльності на формування самооцінки в цілому. А ми ставимо метою формувати дитину із комплексами, неповноцінну, неуспішну чи навпаки. Тоді які засоби взаємодії ми використовуємо ? Колеги, педагогіка Доброти В.О.Сухомлинського не на ювілейні читання, а для щоденного використання, для формування світогляду вчителя.

По-друге, школа природо відповідна, діагностична, яка враховує індивідуальні відмінності кожного. Колеги, визнаємо як аксіому, що діти різні. Тоді чи не ставимо ми нереальну мету за один і той же час (урок), одними і тими ж засобами і методами різних дітей привести до результату, визначеного програмою. Знаємо диференціацію, різнорівневе навчання а чи використовуємо постійно. Природовідповідна школа повинна ґрунтуватись на базових потребах дитини : активності, гри, зовнішніх враженнях, визнанні, любові, самореалізації. Саме тому у початковій школі виділяються два цикли:

- 1-2 класи – 1 цикл адаптаційно – ігровий. Його призначення – точніше пристосувати навчально-виховний процес до вікових можливостей і потреб дітей 6-7 річного віку, вирівнювання їхніх стартових освітніх позицій. Цей цикл передбачає формування у дітей якостей, необхідних для суспільно значущої поведінки та діяльності у групі. Конструювання змісту і організація навчання у 1-2 класах із пріоритетним використанням ігрових методів, різних видів інтеграції, унеможлиблює бальне оцінювання.

- 3-4 класи – 2 цикл – основний. Його призначення – продовжити виховання морально-етичних цінностей, набуття досвіду соціальної взаємодії, ключових і предметних компетентностей оволодіння розгорнутою навчальною діяльністю , уміннями працювати самостійно, у групі, у проекті, у різних видах творчої діяльності. Колеги, майбутнє освіти за її максимальною індивідуалізацією, допомога дитині у її русі за індивідуальною траєкторією розвитку. Як добре, що поняття індивідуальна освітня траєкторія ми починаємо

вживати не лише стосовно дітей із особливостями психофізичного розвитку, але й без них. Важливо також використовувати надійні механізми відслідковування особистісного приросту, як, наприклад у дошкільників кваліметрична модель розвитку дошкільника.

По-третє, школа особистісно орієнтована, яка забезпечує вибір дитиною, а не вчителем змісту та методів оволодіння знаннями, разом з тим і відповідальність дитини за власний вибір. Не впровадження елементів особистісно орієнтованих технологій, а їх безумовне впровадження, що, звичайно вимагає від учителя іншої підготовки до уроку.

По-четверте, школа, яка базується на діяльнісному та компетентнісному підходах, із суб'єктною позицією дитини, із зміною акценту, коли вчитель – організатор навчально-пізнавальної діяльності дитини, а не лише джерело знань, коли ідеї тьюторства розкриваються не лише на сторінках порівняльної педагогіки, а стануть звичайним практичним явищем.

По-п'яте, це – школа успіху, коли кожній дитині забезпечуємо переможне навчання, коли пізнавальний інтерес стає провідним навчальним мотивом. Як важливо сформувати у початковій школі «смак» до навчання, до пізнання. Українське прислів'я каже, що можна привести коня до водопою, але не можна заставити його напиться.

По-шосте, початкова школа – це школа не лише формування здоров'язбережувальної, але і здоров'яформувальної компетентності, всіх складових здоров'я – фізичної, психічної, соціальної та духовної. Не може бути важливішої проблеми, як здоров'я дітей, тому формування ставлення у дітей до власного здоров'я, планування змісту і засобів із даного напрямку, на мою думку, провідне завдання вчителя.

Хочу звернути увагу ще на дві особливості. Лише у програмі початкової школи є перелік загально навчальних умінь і навичок, бо початкова школа закладає основи вмінь вчитись. Не секрет, що навіть студенти не вміють дібрати потрібну книгу, конспектувати, виокремити головну думку, висловити власне судження, і все тому, що вчитель початкової школи не приділяв достатньо уваги цьому надзвичайно важливому напрямку роботи. І вміння взаємодіяти, спілкуватись, жити разом, чути іншого, приймати іншу точку зору. Допоможуть вчителю в цьому інтерактивні методи навчання.

Кілька слів про не менш важливий напрям діяльності – виховний процес. Ще Коменський зазначав, що хто турбується більше про навчання, ніж про виховання, той не виграє а програє. Тому є чіткий орієнтир із порадами-рекомендаціями «Концепція національно-патріотичного виховання». Слід відмовитись від педагогіки заходів, не заговорювати процес виховання, а то ми все розказуємо, як слід робити. Діти це знають, але це скоріше відповідь для нас, а діють по-своєму. Потрібно повернути діяльність у школу, бо тільки у сумісній діяльності формується ставлення, звички поведінки, досвід. В нагоді

стане стара КТС. Для реалізації мети різнобічного розвитку дитини кожна школа, клас повинні використовувати технологію збагаченого виховного простору (предметного і психо-дидактичного середовища) – пізнавального, ігрового, спортивного, комунікативного, мистецького.

Головне, щоб кожна дитина могла спробувати себе у різних видах діяльності, визначитись та самореалізуватись. Розумію, що далеко не всі гуртки, секції чи клуби оплачуються, але ціна занадто висока і за те, якими виростуть діти.

У західній педагогіці давно вже утвердились технології педагогічного супроводу та педагогічної підтримки, коли вчитель спілкується з дитиною як більш досвідчений, знаючий дорослий. Розкриває дитині всі можливі наслідки її вчинку, поведінки, а рішення і відповідальність залишається за нею. Дитина вчиться робити вибір, вчиться нести відповідальність. Наші безальтернативні вказівки та розпорядження повинні звільнити місце особистісному спілкуванню.

Сучасна початкова школа передбачає побудову партнерських стосунків із батьками, залучення їх до педагогічного процесу. У всьому світі навчання – справа батьків і дітей, а вчитель - професіонал, наставник, порадник допомагає в цьому. Тому навчальний процес 1 вересня – це і старт із навчання і взаємодією із батьками.

І останнє. Реформа школи не може бути ефективною, якщо вона не супроводжуватиметься зміною підготовки вчителя. Я, і мої колеги усвідомлюємо цю відповідальність. Вчитель повинен вміти зацікавлювати, навчати за межами класу, допомагати знаходити знання, а не давати їх у готовому вигляді, формувати командні навички. Невід'ємною рисою педагога має бути любов до дітей, професії, країни. Тому наставництво у школах, адаптація молодих колег у колективах, майстер-класи, семінари, вебінари покликані допомогти вчителю. Колектив коледжу готовий тісно співпрацювати з районними відділами освіти, як ми співпрацюємо із методичним об'єднаннями вчителів початкових класів Хортицького і Дніпровського районів міста, Вільнянським та Запорізьким районами, надавати посильну методичну допомогу, вчитись у вас, шановні колеги.

Автономія вчителя у виборі змісту і засобів навчання відповідно до особливостей і можливостей дітей не звільняє його від відповідальності за результати роботи, благополуччя і розвиток дітей.

«Вчителем школа стоїть» - стверджував І.Я.Франко. Тому колеги, впевнений, що кожен з нас усвідомлює свою відповідальність за розбудову нової школи.